

Međunarodni sud za krivično gonjenje
lica odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-03-69-T

Datum: 17. septembar 2010.

Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM I

U sastavu: sudija Alphons Orie, predsjedavajući
sudija Michèle Picard
sudija Elizabeth Gwaunza

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 17. septembra 2010. godine

TUŽILAC

protiv

**JOVICE STANIŠIĆA
FRANKA SIMATOVIĆA**

JAVNO

TREĆA ODLUKA O IZMENI MODALITETA SUĐENJA

Tužilaštvo:

g. Dermot Groome

Branioci Jovice Stanišića

g. Geert-Jan Alexander Knoops
g. Wayne Jordash

Branioci Franka Simatovića

g. Mihajlo Bakrač
g. Vladimir Petrović

Prisustvo optuženog Stanišića u sudnici od septembra 2009. godine

1. Dana 29. maja 2009. godine, Veće je donelo "Odluku o početku suđenja i modalitetima suđenja (dalje u tekstu: Odluka o modalitetima). Dana 9. juna 2009. godine, Veće je donelo "Odluku o izmeni modaliteta suđenja", a 1. septembra 2009. godine, Veće je donelo "Drugu odluku o izmeni modaliteta suđenja".¹ Od tada, suđenje je teklo tako što su se pretresi održavali po rasporedu od dva puta nedeljno, mada je došlo do jednog broja odlaganja.² Dana 30. novembra 2009. godine, optuženi Stanišić (dalje u tekstu: optuženi) učestvovao je po prvi put u sudskom pretresu od kada je suđenje počelo i to putem video-konferencijske veze iz Pritvorske jedinice Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: PJUN).³ Dana 20. januara 2010. godine, optuženi je lično prisustvovao pretresu u sudnici po prvi put od početka suđenja.⁴ Od tog datuma, optuženi je bio prisutan u sudnici na svim pretresima, sa izuzetkom 1-2. juna 2010. godine, kojom prilikom se optuženi odrekao prava da prisustvuje,⁵ i 22. juna 2010. godine, kada nisu izvođeni dokazi i kojom prilikom se optuženi odrekao prava da bude prisutan.⁶ Pored toga, optuženi nije prisustvovao pretresu od 5. jula 2010. godine, a nije se odrekao prava da bude prisutan. Veće tom prilikom nije slušalo svedočenje i Veće je zaključilo sednicu nakon što je razmotrilo jedan broj proceduralnih pitanja za koja su branioci optuženog potvrdili da mogu biti razmotrena u odsustvu optuženog.⁷ Veće smatra da je ovaj razvoj događaja važan i da će se odraziti u izmenjenim modalitetima suđenja kako je navedeno u Dodacima ove odluke, posebno u vezi sa frekvencijom i statusom lekarskih izveštaja.

¹ V. takođe "*Corrigendum* Druge odluke o izmeni modaliteta suđenja", 7. septembar 2009. godine

² V. na primer, "Odluka po Zahtevu Simatovićeve odbrane za odgađanje suđenja", 15. oktobar 2009. godine, (dalje u tekstu: Prva odluka o odgađanju po zahtevu Simatovića).

³ V. T. 2201-2203.

⁴ V. T. 2736.

⁵ T. 5508-5511.

⁶ T. 5909-5910, 5960.

⁷ T. 6102-6115.

Stavovi o povećanom broju pretresa

2. Dana 28. juna 2010. godine, Veće je pozvalo strane u postupku da iznesu stavove u vezi sa povećanim brojem dana u nedelji tokom kojih bi se vodio pretres nakon letnje pauze i da ih podnesu najkasnije do 9. jula 2010. godine.⁸ Dana 1. jula 2010. godine, Stanišićeva odbrana je preko Veća zatražila da lekar zadužen za podnošenje izveštaja (dalje u tekstu: LZPI) odgovori na jedan broj pitanja vezanih za zdravlje optuženog i povećani broj dana u nedelji tokom kojih bi se vodio pretres (dalje u tekstu: Zahtev).⁹ Dana 6. jula 201. godine, tužilaštvo je odgovorilo da se ne protivi Zahtevu i zatražilo je da se LZPI postave dva dodatna pitanja.¹⁰ Dana 8. jula 2010. godine, Veće je produžilo rok Stanišićevoj odbrani da iznese svoje stavove i zatražilo je od LZPI i nezavisnih specijalista da odgovore na sledeće pitanje:

Veće razmišlja o postepenom povećavanju broja dana tokom kojih bi se održavao pretres sa dva dana dnevno nakon letnje pauze. Uvećani raspored sednica bi trajao otprilike do zimskog raspusta, mada bi mogao da bude produžen nakon toga. Po Vašem mišljenju, da li postoje objektivni zdravstveni razlozi koji bi sprečili g. Stanišića da učestvuje u takvom uvećanom režimu sednica tokom ovog perioda, bilo lično ili, ukoliko to želi, putem video-konferencijske veze iz Pritvorske jedinice Ujedinjenih nacija? Ukoliko je tako, molimo Vas da date objašnjenja za Vaš stav. U Vašim objašnjenjima, molimo Vas da nas uputite na medicinsku literaturu na koju se oslanjate. Molimo Vas da takođe uzmete u obzir da bi uvećani broj dana u sudnici uključivao uvećanje priprema za suđenje g. Stanišića izvan sudnice.¹¹

3. Dana 14. jula 2010. godine, LZPI je podneo svoj odgovor, rekavši da se "opšte zdravstveno stanje, mada opterećeno napadima kamena u bubregu, gledano iz ugla [njegove] sposobnosti da učestvuje u aktivnostima, tokom poslednjih meseci u znatnoj meri poboljšalo".¹² Dodao je da je to takođe mišljenje lekarskog tima u PJUN.¹³ LZPI je izneo dodatne podatke, uključujući to da se ne očekuje da paučitis i kolitis od kojih pati optuženi

⁸ T. 5962-5963

⁹ "Zahtev Stanišićeve odbrane za lekarsko mišljenje lekara zaduženog za podnošenje izveštaja", 1. jul 2010. godine.

¹⁰ Podnesak tužilaštva o "Zahtevu Stanišićeve odbrane za lekarsko mišljenje lekara zaduženog za podnošenje izveštaja", 6. jul 2010. godine, par. 2-3.

¹¹ "Odluka po Zahtevu Stanišićeve odbrane za lekarsko mišljenje glavnog lekara i povezanih zahteva lekarima specijalistima", 8. jul 2010. godine, par. 4. Rok određen za LZPI bio je 16. jul 2010. godine, a za nezavisne specijaliste i Stanišićevu odbranu, 23. jul 2010. godine. Dana 19. jula 2010. godine krajnji rok za Stanišićevu odbranu produžen je za tri dana nakon podnošenja izveštaja nezavisnih specijalista (T. 6308-6309). Dan 26. jula 2010. godine, Veće je odlučilo da će tri dana početi da teku od dana kada Stanišićeva odbrana primi izveštaj i shodno tome je obavestilo strane neformalnim putem.

¹² Lekarski izveštaj dr Eekhofa, lekara zaduženog za podnošenje izveštaja, od 13. jula 2010. godine, podnet 14. jula 2010. godine putem podneska Sekretarijata (dalje u tekstu: Izveštaj LZPI od 14. jula 2010. godine).

izazovu kratkoročne probleme i da ga osteoparozna nije puno mučila tokom poslednjih nekoliko meseci, a da je depresija kod optuženog, mada manje intenzivna, i dalje prisutna i da se leči.¹⁴ LZPI je zaključio da "[optuženi] je u stanju da učestvuje u postupku tri dana tokom nedelje do pet sati ukoliko se podele u periode od sat i 15 minuta odvojene pauzama od po 30 minuta" a, po njegovom mišljenju, moguć je i raspored pretresa tokom četiri dana u nedelji.¹⁵ Dodao je da bi mogućnost da optuženi učestvuje putem video-konferencijske veze iz PJUN i privremeni povratak na manje učestali raspored "kako bi se sprečio štetan uticaj na zdravlje [optuženog]" trebalo da ostanu opcije.¹⁶

4. Dana 23. jula 2010. godine, dvojica nezavisnih specijalista, dr Siersema i dr de Man, podneli su svoje odgovore na prethodno pitanje.¹⁷ Dr Siersema nije imao primedbe na povećanje broja sednica, ali je preporučio da povećanje bude postepeno tokom perioda od tri meseca.¹⁸ Dr de Man je zaključio da "[i] pored ponavljanja znakova paučitisa, što izaziva pogoršanje kvaliteta sna i [...] korišćenja sedativa, opšte mentalno zdravlje [optuženog] se i dalje poboljšava".¹⁹ On je zaključio da bi se mogao uvesti raspored od četiri sudske sednice nedeljno "pod uslovom da fizičko stanje [optuženog] i/ili prepisani lekovi od strane njegovih lekara ne izazivaju smetnje".²⁰

5. Dana 2. jula 2010. godine, tužilaštvo je izjavilo da pitanja vezana za raspored prepušta Pretresnom veću i da, uopšte rečeno, podržava svako povećanje broja dana zasedanja Veća tokom nedelje.²¹ Tužilaštvo je zatražilo da se eventualna odluka o povećanju broja dana zasedanja Veća donese najkasnije mesec dana pre takvog povećanja kako bi se dalo dovoljno vremena da se prerasporede svedoci.²² Tužilaštvo je takođe iznelo argument da bi Veće možda moglo da razmisli o prihvatanju pristupa koji bi omogućio određenu fleksibilnost rasporeda, kako bi, na primer, ukoliko se raspored poveća na tri dana zasedanja Veća tokom nedelje,

¹³ *Ibid.*

¹⁴ *Ibid.*

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ *Ibid.*

¹⁷ Medicinski izveštaj dr Sierseme od 21. jula 2010. godine i Psihijatrijska procena dr de Mana od 23. jula 2010. godine, podneti 23. jula 2010. godine putem Podneska Sekretarijata.

¹⁸ *Ibid.*, str. 4.

¹⁹ *Ibid.*, str. 7.

²⁰ *Ibid.*

²¹ Podnesak tužilaštva o rasporedu sednica nakon jula 2010. godine, 2. jul 2010. godine, par. 2.

²² *Ibid.*, par 2.

postojala redovna mogućnost da se delimično radi i četvrti dan kako bi određeni svedok zaključio svoje svedočenje.²³

6. Simatovićeva odbrana je izjavila da je sadašnji sastav tima odbrane formiran tek septembra 2009. godine i pozvala se na svoje prethodne podneske vezane za probleme i teškoće koje je to izazvalo, uključujući i spremnost za unakrsno ispitivanje.²⁴ Simatovićeva odbrana dodaje da bi svako povećanje broja dana zasedanja Veća potkopalo njene mogućnosti da se adekvatno pripremi za unakrsno ispitivanje svedoka tužilaštva.²⁵ Simatovićeva odbrana je takođe naglasila da je Veće uzelo u obzir raspored sednica od dva dana nedeljno u svoje dve odluke o odgađanju od oktobra 2009. godine i od februara 2010. godine.²⁶ Dodaje da, ukoliko je povećanje broja dana zasedanja Veća "neizbežno", povećanje na više od tri dana nedeljno bi "bilo kakvo kompetentno i profesionalno zastupanje g. Simatovića učinilo nemogućim".²⁷ Takođe je dodala da bi se zabrinutost tužilaštva u vezi sa raspoređivanjem svedoka mogla umanjiti zakazivanjem sednica krajem jedne i početkom naredne nedelje.²⁸

7. Dana 29. jula 2010. godine, Stanišićeva odbrana je iznela tvrdnju da su zaključci koje su dostavili LZPI i dvojica nezavisnih specijalista da je optuženi dovoljno dobro da bi mogao da podnese povećanje broja sednica na četiri dana nedeljno verovatno pogrešni, pošto oni nisu uzeli u obzir obim posla koji treba da se obavi izvan vremena tokom koga se održavaju sednice.²⁹ Stanišićeva odbrana tvrdi da su pripreme koje odbrana obavlja znatne, posebno zato što je "[t]okom poslednje dve godine teza tužilaštva protiv obojice optuženih doživela značajnu transformaciju u činjeničnoj potpori".³⁰ Tvrdi se da eventualno povećanje na četiri dana nedeljno treba da bude odloženo dok se stranama ne pruži mogućnost da na sudu ispitaju LZPI i nezavisne specijaliste.³¹ Stanišićeva odbrana na kraju tvrdi da neće biti u stanju da obavi nužne pripreme odbrane u okolnostima u kojima sud zaseda tokom više od tri dana nedeljno, a

²³ *Ibid.*, par. 3.

²⁴ Podnesak odbrane o rasporedu sednica, 8. jul 2010. godine, par. 4.

²⁵ *Ibid.*, par. 6.

²⁶ *Ibid.*, par. 5. V. Odluka po hitnom Zahtevu Simatovićeve odbrane za odgađanje suđenja, 23. februar 2010. godine

²⁷ *Ibid.*, par. 7.

²⁸ *Ibid.*, par. 8.

²⁹ Podnesak odbrane o o rasporedu sudskih sednica nakon letnjeg sudskog raspusta, 29. jul 2010. godine, par. 11.

³⁰ *Ibid.*, par. 16-21.

³¹ *Ibid.*, par. 12.

ćak bi i tada bila prisiljena da podnosi *ad hoc* zahteve za odgađanje ili otkazivanje određenih sudskih sednica.³²

8. Veće smatra da će se ove tvrdnje, takođe u svetlu drugih faktora na koje se ukazuje u ovoj odluci, kao i njihovo razmatranje, odraziti u izmenjenim modalitetima suđenja, kao što je navedeno u Dodacima ove odluke.

Raspored u drugim predmetima

9. Kao što je izneto u Odluci o modalitetima, raspored drugih predmeta u kojima su uključene sudije u ovom Veću predstavlja faktor prilikom razmatranja rasporeda u ovom predmetu. U tom smislu, Veće ima na umu da su završne reči u predmetu *Tužilac protiv Ante Gotovine i drugih*, koji razmatraju sudija Orije i sudija Gwaunza, iznete 30-31. avgusta i 1. septembra 2010. godine, nakon čega je Pretresno veće u tom predmetu zaključilo suđenje *sine die*.³³ Konferencija pre izvođenja dokaza odbrane u predmetu *Tužilac protiv Momčila Peričića*, koji razmatra i sudija Picard, održana je 10. februara 2010. godine i Pretresno veće u tom predmetu je onda odlučilo da odbrani odobri 180 sati tokom kojih će da izloži svoju tezu.³⁴ Ti rasporedi su odraženi u izmenjenim modalitetima suđenja, kao što je izneto u dodacima ove odluke.

Uloga glavnog lekara

10. Decembra 2009. godine, tužilaštvo i Stanišićeva odbrana su izneli argumente u vezi sa ulogom LZPI, nakon podneska zamenika sekretara na osnovu pravila 33(B) od 14. decembra 2009. godine.³⁵ U vezi sa ulogom LZPI, Sekretarijat je mišljenja da je taj položaj relativno nov

³² *Ibid.*, par. 14, 22.

³³ *Tužilac protiv Ante Gotovine i drugih*, T.29457.

³⁴ *Tužilac protiv Momčila Peričića*. T. 9845.

³⁵ Podnesak Sekretarijata na osnovu pravila 33(B) Pravilnika u vezi sa zahtevima odbrane za dostavljanje lekarskih izveštaja, 14. decembar 2009. godine (dalje u tekstu: Podnesak na osnovu pravila 33(B)): Odgovor tužilaštva na podnesak Sekretarijata u vezi sa Zahtevima odbrane za dostavljanje lekarskih izveštaja i Zahtev za razjašnjenje od strane Pretresnog veća, 17. decembar 2009. godine (dalje u tekstu: Podnesak tužilaštva u vezi sa LZPI): Odgovor odbrane na Podnesak Sekretarijata na osnovu pravila 33(B) Pravilnika u vezi sa zahtevima odbrane za lekarskim izveštajima sa poverljivim Dodatkom, 18. decembar 2009. godine (dalje u tekstu: Podnesak odbrane u vezi sa LZPI); Dodatak odbrane Odgovoru odbrane na Podnesak Sekretarijata na osnovu pravila 33(B) Pravilnika u vezi sa zahtevima odbrane za dostavljanje lekarskih izveštaja sa poverljivim Dodatkom, 23. decembar 2009. godine. Dana 14. decembra 2009. godine, Veće je uputilo strane u postupku da svi odgovori na Podnesak na osnovu pravila 33(B) treba da budu podneti najkasnije do 18. decembra 2009. godine i shodno tome je obavestilo strane u postupku putem neformalne komunikacije. Delovi tvrdnji

i da je "on uspostavljen kako bi se odgovorilo na povećane zahteve za zdravstvenim informacijama i olakšalo pružanje izveštaja o pritvorenima, kako od strane sudskih organa Međunarodnog suda, tako i pravnih zastupnika pritvorenika".³⁶ Ono je dodalo sa LZPI deluje pod nadzorom lekara PJUN i predstavlja deo lekarske službe PJUN.³⁷ Tužilaštvo, na osnovu sopstvenih interpretacija onog šta je iznelo Veće, smatra da LZPI ne treba da bude odgovoran za lečenje optuženog i trebalo bi da ima funkciju nezavisnog medicinskog specijaliste.³⁸ Veće prihvata da je položaj LZPI deo lekarske službe PJUN i da je njegova uloga prevashodno podnošenje izveštaja, a ne lečenje.

11. Tužilaštvo i Stanišićeva odbrana su se saglasili da strane treba da traže informacije od LZPI na *inter partes* osnovi i putem zahteva Veću, i to je do sada bila praksa u ovom predmetu.³⁹ Veće prihvata tu praksu. Tužilaštvo je svojim podneskom od 10. decembra 2009. godine tražilo od Veća da izda nalog Stanišićevoj odbrani da dostavi kompletnu *ex parte* komunikaciju sa LZPI od početka suđenja, tvrdeći da su mu te informacije potrebne kako bi se pozabavilo tadašnjim pitanjem privremenog puštanja na slobodu.⁴⁰ Veće smatra da tužilaštvo nije dokazalo da je nalog Stanišićevoj odbrani u tu svrhu potreban i stoga odbija taj zahtev.

12. Konačno, Veće prihvata sistem redovnog izveštavanja LZPI i stoga smatra da više nema potrebe da se pozivaju nezavisni specijalisti u modalitetima predviđenim za suđenje.

Zaključak

13. Na osnovu prethodno navedenog, Veće zaključuje da izmenjene okolnosti, posebno u vezi sa zdravljem optuženog i njegovu učešće u sudskom postupku zahtevaju jedan broj

Stanišićeve odbrane razmotreni su tokom *ex parte* sastanka između predsedavajućeg sudije Veća, predstavnika Službe za pravnu pomoć i pitanja pritvora Sekretarijata i dva predstavnika Stanišićeve odbrane, 6. jula 2010. godine, te se stoga njima ne treba baviti ova Odluka (v. T.6103-6105, 6116).

³⁶ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 5.

³⁷ *Ibid.*, par. 6.

³⁸ Podnesak tužilaštva u vezi sa LZPI, par. 7-10.

³⁹ Odgovor tužilaštva na "Hitni zahtev Stanišićeve odbrane za privremeno puštanje na slobodu", 26. oktobar 2009. godine, par. 10; Podnesak odbrane u vezi sa LZPI, par. 2. Stoga je bespredmetan Zahtev koji je tužilaštvo podnelo u Odgovoru na Treći hitni zahtev Stanišićeve odbrane za privremeno puštanje na slobodu od 10. decembra 2009. godine da Veće zabrani bilo kakvu dalju direktnu komunikaciju strana u postupku sa LZPI.

izmena u modalitetima suđenja. U tom smislu, Veće je uzelo u obzir izveštaje LZPI i nezavisnih specijalista, razvoj događaja od Druge odluke o izmeni modaliteta suđenja, kao i druge obaveze na drugim suđenjima sudija u ovom Veću.

Dispozitiv

14. U svetlu prethodno navedenog, Veće **ODLUČUJE** da izvrši potrebne izmene u modalitetima suđenja. Promene modaliteta su naglašene u Dodatku A ove Odluke. Novi operativni modaliteti su priloženi kao Dodatak B ove Odluke i oni će biti operativni počevši od 25. oktobra 2010. godine.

15. Veće takođe **ODBIJA** zahtev tužilaštva da Stanišićevoj odbrani naloži da dostavi kompletnu *ex parte* komunikaciju sa LZPI od početka suđenja.

16. Veće takođe **UPUĆUJE** Sekretarijat da obavi potrebne pripreme kao bi modaliteti navedeni u Dodatku B postali operativni.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je merodavna verzija na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija Alphons Orié,
predsedavajući

Dana 17. septembra 2010. godine
U Hagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]

⁴⁰ Odgovor tužilaštva na Treći hitni zahtev Stanišićeve odbrane za privremeno puštanje na slobodu, 10. decembar 2009. godine, par. 27, 29.

DODATAK A

(Izmene Modaliteta od 1. septembra 2009. godine označene su masnim, odnosno precrtanim slovima)

Modaliteti suđenja u predmetu *Tužilac protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića*

1. ~~Kao što je navedeno u "Nalogu o rasporedu za ponovni početak suđenja" od 24. aprila 2009. godine,~~ Veće će u ovom predmetu održavati pretese ~~samo dva~~ **tri** dana nedeljno. **Osim ukoliko Veće ne odluči drugačije,** svaki pretres biće podeljen u sesije od po 1 sat i 15 minuta, s pauzama od po 30 minuta. Gospodin Stanišić može u svakom trenutku da se obrati Veću ukoliko mu bude potrebna dodatna pauza. Kad god i u meri u kojoj raspored zasedanja u sudnicama Međunarodnog suda to dozvoljava, pretresi će biti održavani u uzastopne dane i tako da se izbegnu dugi prekidi u izvođenju dokaza. **U meri u kojoj je to moguće,** pretresi će biti održavani popodne kako bi pre njih mogao da se utvrdi zdravstveni status g. Stanišića.

2. Raspored naveden pod stavkom 1 primenjivaće se prva tri meseca suđenja, ali Veće može da ga produži. Pored toga, Veće u ovaj raspored može da unese bilo kakve promene koje bude smatralo potrebnim, naročito s obzirom na raspored suđenja sudija i zdravlje g. Stanišića. Veće može da zatraži od strana u postupku da se izjasne o svim takvim izmenama.

3. Dok g. Stanišić bude bio u pritvoru u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: PJUN), lekar PJUN zadužen za podnošenje izveštaja ~~ili nezavisni lekar specijalista~~ podnosiće Veću jednom nedeljno pismeni izveštaj o zdravstvenom stanju optuženog, kako bi se, po potrebi, mogle izvršiti izmene rasporeda navedenog pod stavkom 1. Uz to, g. Stanišića će bar jednom u ~~osam~~ **dvanaest** nedelja pregledati gastroenterolog, koji će nakon svakog pregleda pismeno obavestiti Veće o zdravstvenom stanju optuženog. Gospodina Stanišića će pregledati i psihijatar, koji će svakih ~~osam~~ **dvanaest** nedelja Veću podnositi pismeni izveštaj o zdravstvenom stanju optuženog. Ukoliko Veće bude smatralo potrebnim, ono će, na osnovu goreopisanih redovnih izveštaja, tražiti da bilo koji drugi lekar specijalista, pregleda g. Stanišića i podnese Veću pismeni izveštaj. Svi izveštaji o kojima se govori u ovoj stavci biće podneti kao **poverljivi javni**, osim ako Veće ne odredi drugačije. ~~Svi osetljivi lični podaci o g. Stanišiću ili trećim licima koji nisu vezani za bolesti g. Stanišića će biti podneti na poverljivoj osnovi u odvojenom dodatku izveštaja.~~

4. Gospodin Stanišić će biti fizički prisutan u sudnici tokom sudskih pretresa. Kao i svi drugi optuženi na ovom Međunarodnom sudu, g. Stanišić može da se odrekne svog prava da bude prisutan u sudnici. Ukoliko se on zbog bolesti odrekne tog prava, g. Stanišić će se pridržavati procedure koju je propisao Sekretarijat, što uključuje popunjavanje formulara o odricanju od tog prava, koji će mu dostaviti osoblje PJUN.

5. Da bi dalje izašlo u susret g. Stanišiću, Veće će mu dozvoliti da, ukoliko on tako odluči, ne bude prisutan u sudnici, već da prati postupak putem video-konferencijske veze iz PJUN. U te svrhe je u PJUN, u neposrednoj blizini ćelije g. Stanišića, obezbeđena prostorija za praćenje koja ima toalet. O takvoj odluci g. Stanišić bi trebalo što je moguće ranije da obavesti osoblje PJUN. Osoblje PJUN o tome treba da obavesti Veće preko predstavnika Sekretarijata u sudnici pre početka pretresa datog dana. Video-konferencijska veza će omogućiti g. Stanišiću da prati postupak, da sve vreme vidi svedoke, da dâ izjavu na osnovu pravila 84*bis* Pravilnika o postupku i dokazima, ukoliko se opredeli za to, i da se na druge načine obraća prisutnima u sudnici. Veće i strane u postupku u sudnici takođe će moći da vide g. Stanišića putem video-konferencijske veze. Telefonska linija će omogućiti g. Stanišiću da komunicira sa svojim braniocem u sudnici i jedan član tima odbrane može da bude s g. Stanišićem u PJUN. Uz to, g. Stanišić će u prostoriji za praćenje imati pristup elektronskom sistemu za vođenje suđenja i elektronskom transkriptu *Livenote*.

6. Svakog dana suđenja, upravnik, zamenik upravnika ili bilo koji drugi ovlašćeni službenik PJUN podsetiće g. Stanišića na raspored suđenja za taj dan i na to da su za njegovo prebacivanje do sudnice izvršene uobičajene pripreme. Ukoliko g. Stanišić izjavi da se suviše loše oseća da bi lično bio prisutan u sudnici, upravnik mora da ga obavesti o pravu da bude prisutan u sudnici, da ga upita da li se odriče svog prava da bude prisutan i da mu ponudi mogućnost da stupi u kontakt s braniocem. Upravnik će takođe obavestiti g. Stanišića da, ukoliko odluči da ne bude fizički prisutan u sudnici, može da koristi video-konferencijsku vezu iz PJUN.

7. Ukoliko se g. Stanišić ne odrekne prava da bude fizički prisutan i ne opredeli se da učestvuje u postupku putem video-konferencijske veze iz PJUN, već bude tvrdio da je previše lošeg zdravlja da bi išao u sudnicu, on će pre sudskog pretresa biti podvrgnut pregledu lekara. Lekar PJUN zadužen za podnošenje izveštaja ~~ili nezavisni lekar specijalista~~ će se upoznati sa zdravstvenim stanjem g. Stanišića i preko predstavnika Sekretarijata u sudnici, podneti pismeni

izveštaj Veću. Taj izveštaj biće podnet kao **poverljiv javni** dokument, osim ako Veće drugačije ne odredi. ~~Svi osetljivi lični podaci o g. Stanišiću ili trećim licima koji nisu vezani za bolesti g. Stanišića će biti podneti na poverljivoj osnovi u odvojenom dodatku izveštaja.~~ Lekar PJUN zadužen za podnošenje izveštaja ~~ili nezavisni lekar specijalista~~ takođe će biti spreman da Veću podnese usmeni izveštaj na početku sudskog pretresa. Upravnik, zamenik upravnika ili bilo koji drugi ovlašćeni službenik PJUN će preko predstavnika Sekretarijata u sudnici što pre obavestiti Veće o gorenavedenom, uključujući i o tome da je g. Stanišić bio podvrgnut lekarskom pregledu ili da je taj pregled u toku. Na početku sudskog pretresa odbrana će Veću potvrditi da se g. Stanišić nije odrekao prava da bude prisutan. Veće će potom, ukoliko bude smatralo za potrebno, bilo u sudnici, bilo putem video-konferencijske veze, saslušati mišljenje lekara zaduženog za podnošenje izveštaja ~~ili nezavisnog lekara specijaliste~~ o zdravstvenom stanju g. Stanišića. Veće po svom nahodjenju takođe može da od drugih izvora zatraži dalje informacije o stanju g. Stanišića.

8. Nakon što saslušá mišljenje lekara zaduženog za podnošenje izveštaja ~~ili nezavisnog lekara specijaliste~~, Veće će utvrditi sledeće:

(a) zdravlje g. Stanišića je dovoljno dobro da bi on mogao da učestvuje u postupku, bilo lično, bilo putem video-konferencijske veze, ako se za to opredeli, u kom slučaju će se smatrati da se odrekao prava da bude prisutan u sudnici, a suđenje će se nastaviti u njegovom odsustvu; ili

(b) zdravlje g. Stanišića je previše loše da bi on mogao da prisustvuje suđenju na neki od ova dva načina, u kom slučaju će Veće odgoditi postupak do sledećeg zakazanog sudskog pretresa.

DODATAK BModaliteti suđenja u predmetu *Tužilac protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića*

1. Veće će u ovom predmetu održavati pretrese tri dana nedeljno. Osim ukoliko Veće ne odluči drugačije, svaki pretres biće podeljen u sesije od po 1 sat i 15 minuta, s pauzama od po 30 minuta. Gospodin Stanišić može u svakom trenutku da se obrati Veću ukoliko mu bude potrebna dodatna pauza. Kad god i u meri u kojoj raspored zasedanja u sudnicama Međunarodnog suda to dozvoljava, pretresi će biti održavani u uzastopne dane i tako da se izbegnu dugi prekidi u izvođenju dokaza. U meri u kojoj je to moguće, pretresi će biti održavani popodne kako bi pre njih mogao da se utvrdi zdravstveni status g. Stanišića.
2. Raspored naveden pod stavkom 1 primenjivaće se osim ukoliko Veće ne odluči drugačije. Pored toga, Veće u ovaj raspored može da unese bilo kakve promene koje bude smatralo potrebnim, naročito s obzirom na raspored suđenja sudija i zdravlje g. Stanišića. Veće može da zatraži od strana u postupku da se izjasne o svim takvim izmenama.
3. Dok g. Stanišić bude bio u pritvoru u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: PJUN), lekar PJUN zadužen za podnošenje izveštaja podnosiće Veću jednom nedeljno pismeni izveštaj o zdravstvenom stanju optuženog, kako bi se, po potrebi, mogle izvršiti izmene rasporeda navedenog pod stavkom 1. Uz to, g. Stanišića će bar jednom u dvanaest nedelja pregledati gastroenterolog, koji će nakon svakog pregleda pismeno obavestiti Veće o zdravstvenom stanju optuženog. Gospodina Stanišića će pregledati i psihijatar, koji će svakih dvanaest nedelja Veću podnositi pismeni izveštaj o zdravstvenom stanju optuženog. Ukoliko Veće bude smatralo potrebnim, ono će, na osnovu goreopisanih redovnih izveštaja, tražiti da bilo koji drugi lekar specijalista pregleda g. Stanišića i podnese Veću pismeni izveštaj. Svi izveštaji o kojima se govori u ovoj stavci biće podneti kao poverljivi, osim ako Veće ne odredi drugačije.
4. Gospodin Stanišić će biti fizički prisutan u sudnici tokom sudskih pretresa. Kao i svi drugi optuženi na ovom Međunarodnom sudu, g. Stanišić može da se odrekne svog prava da bude prisutan u sudnici. Ukoliko se on zbog bolesti odrekne tog prava, g. Stanišić će se pridržavati procedure koju je propisao Sekretarijat, što uključuje popunjavanje formulara o odricanju od tog prava, koji će mu dostaviti osoblje PJUN.

5. Da bi dalje izašlo u susret g. Stanišiću, Veće će mu dozvoliti da, ukoliko on tako odluči, ne bude prisutan u sudnici, već da prati postupak putem video-konferencijske veze iz PJUN. U te svrhe je u PJUN, u neposrednoj blizini ćelije g. Stanišića, obezbeđena prostorija za praćenje koja ima toalet. O takvoj odluci g. Stanišić bi trebalo što je moguće ranije da obavesti osoblje PJUN. Osoblje PJUN o tome treba da obavesti Veće preko predstavnika Sekretarijata u sudnici pre početka pretresa datog dana. Video-konferencijska veza će omogućiti g. Stanišiću da prati postupak, da sve vreme vidi svedoke, da dâ izjavu na osnovu pravila 84*bis* Pravilnika o postupku i dokazima, ukoliko se opredeli za to, i da se na druge načine obraća prisutnima u sudnici. Veće i strane u postupku u sudnici takođe će moći da vide g. Stanišića putem video-konferencijske veze. Telefonska linija će omogućiti g. Stanišiću da komunicira sa svojim braniocem u sudnici i jedan član tima odbrane može da bude s g. Stanišićem u PJUN. Uz to, g. Stanišić će u prostoriji za praćenje imati pristup elektronskom sistemu za vođenje suđenja i elektronskom transkriptu *Livenote*.

6. Svakog dana suđenja, upravnik, zamenik upravnika ili bilo koji drugi ovlašćeni službenik PJUN podsetiće g. Stanišića na raspored suđenja za taj dan i na to da su za njegovo prebacivanje do sudnice izvršene uobičajene pripreme. Ukoliko g. Stanišić izjavi da se suviše loše oseća da bi lično bio prisutan u sudnici, upravnik mora da ga obavesti o pravu da bude prisutan u sudnici, da ga upita da li se odriče svog prava da bude prisutan i da mu ponudi mogućnost da stupi u kontakt s braniocem. Upravnik će takođe obavestiti g. Stanišića da, ukoliko odluči da ne bude fizički prisutan u sudnici, može da koristi video-konferencijsku vezu iz PJUN.

7. Ukoliko se g. Stanišić ne odrekne prava da bude fizički prisutan i ne opredeli se da učestvuje u postupku putem video-konferencijske veze iz PJUN, već bude tvrdio da je previše lošeg zdravlja da bi išao u sudnicu, on će pre sudskog pretresa biti podvrgnut pregledu lekara. Lekar PJUN zadužen za podnošenje izveštaja će se upoznati sa zdravstvenim stanjem g. Stanišića i preko predstavnika Sekretarijata u sudnici, podneti pismeni izveštaj Veću. Taj izveštaj biće podnet kao javni dokument, osim ako Veće drugačije ne odredi. Lekar PJUN zadužen za podnošenje izveštaja takođe će biti spreman da Veću podnese usmeni izveštaj na početku sudskog pretresa. Upravnik, zamenik upravnika ili bilo koji drugi ovlašćeni službenik PJUN će preko predstavnika Sekretarijata u sudnici što pre obavestiti Veće o gorenavedenom, uključujući i o tome da je g. Stanišić bio podvrgnut lekarskom pregledu ili da je taj pregled u toku. Na početku sudskog pretresa odbrana će Veću potvrditi da se g. Stanišić nije odrekao

prava da bude prisutan. Veće će potom, ukoliko bude smatralo za potrebno, bilo u sudnici, bilo putem video-konferencijske veze, saslušati mišljenje lekara zaduženog za podnošenje izveštaja o zdravstvenom stanju g. Stanišića. Veće po svom nahođenju takođe može da od drugih izvora zatraži dalje informacije o stanju g. Stanišića.

8. Nakon što sasluša mišljenje lekara zaduženog za podnošenje izveštaja, Veće će utvrditi sledeće:

9. Zdravlje g. Stanišića je dovoljno dobro da bi on mogao da učestvuje u postupku, bilo lično, bilo putem video-konferencijske veze, ako se za to opredeli, u kom slučaju će se smatrati da se g. Stanišić odrekao prava da bude prisutan u sudnici; ili

10. Zdravlje g. Stanišića je previše loše da bi on mogao da prisustvuje suđenju na neki od ova dva načina, u kom slučaju će Veće odgoditi postupak do sledećeg zakazanog sudskog pretresa.